

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Licijnska knjiznica,
Ljubljana

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 6. februarja 1923.

ŠTEV. 15.

Ivan Mohorič:

Naša železniško-tarifna vprašanja.

Ministrstvo saobračaja je začelo meseca novembra pr. l. potom trgovskih zbornic nabirati gradivo za ureditev tarifnega vprašanja. S tem je bil storjen po štirih letih prvi korak, da se zasliši želje in predloge gospodarskih krogov v železniško-tarifnem oziru. Vse konference, ki so se vršile v tem vprašanju doslej, je označili kot interna posvetovanja in razprave zastopnikov posameznih železniških ravnateljstev, h katerim pa niso bili pritegnjeni iz krogov interesentov nikaki predstavniki trgovine in industrije, obrtništva ali poljedelstva. Tako se je vršila na Bledu konferenca o raznih vprašanjih obratnega pravilnika, dalje se je že l. 1920 vršila konferenca železniških tarifnih koncem meseca januarja v Osijeku, katere naloga je bila, da izdela skupno blagovno klasifikacijo, to je za izjednačenje razvrstitve tovarnega blaga po tarifnih razredih. Pri tem pa se je navelo na nemale težkoče, ki so obstojale v tem, da imamo za en in isti predmet tri ali še več raznih jugoslovanskih izrazov in je tako nastalo sporno vprašanje, ali naj se uvrsti vse izraze v klasifikacijo, ali samo srbskega odnosno hrvaškega in kako naj potem poslujejo naše postaje, na katerih osobje še ni večje popolnoma srbo-hrvaškega jezika. V srbsčini je manjkalo tudi mnogo izrazov za nekatere predmete, ki spadajo v železniško-tarifni seznam blaga, za druge pa so imeli umetno stvorjene in dostikrat pogrešno preslavljene izraze, ki niso dobro odgovarjali predmetu. Konečno se je vendarle posrečilo najti sporazum, izdelana je bila tarifa, ki leži že dve leti v ministrstvu in ki še do danes ni bila poslana merodajnim korporacijam, predvsem zbornicam, zvezam industrijev itd., da bi se o njej izjavili.

Poleg tega se je vršilo v zadnjih treh letih mnogo internih, kakor tudi mednarodnih konferenc, na katerih se je razpravljalo o posameznih vprašanjih iz obratnega pravilnika, med njimi so bile posebno važne konference glede skrajšanja dodatnih dobavnih rokov, dalje kontingentiranja tovarnega prometa, ureditev sezonskega prometa, potem konference načelnikov reklamacijskih odsekov glede raznih vprašanj ličočih se obračuna itd. Razen tega je bila za nas posebno važna železniška konferenca v Celovcu maja 1921, na kateri se je uredilo vprašanje tranzitnega prometa z avstrijsko republiko, potem mariborska konferenca za ureditev avstrijsko-jugoslovanskega osebnega prometa, dalje koncem decembra lanskega leta v Beogradu za ureditev avstrijsko-jugoslovanskega tovarnega prometa. Dalje je omeniti tudi konferenco v Celju glede blagovnega prometa s Čehoslovaško v tranzitu preko avstrijske republike, potem konferenco v Kaniži in v Subotici glede ureditve madžarskega prometa in tranzitnega prometa preko Madžarske v Čehoslovaško. O istem vprašanju se je razpravljalo že poprej na posebni konferenci v Barču glede tranzita naših pošiljav preko madžarskega ozemlja do Barča in obratno. Konečno bi bilo omeniti še konferenco v Zomboli in v Beogradu glede prometa z Rumunsko in konferenci v Trstu in v

Ljubljani l. 1919 za otvoritev prometa med našo državo in Italijo.

Od mednarodnih konferenc so posebno važne dunajska in neapeljska konferenca glede bernske konvencije o mednarodnem blagovnem prometu. O tem vprašanju se ima v kraljem zopet vršiti konferenca v Monakovem. V Monakovem so se vršile tik pred novim letom konference za otvoritev direktnega blagovnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo ter za ureditev direktnega prometa s Francijo. Pri važnih delih in velikih konferencah za vzpostavitev avstrijsko-jadranske zvezne tarife ter čehoslovaško-jadranske zvezne tarife za Trst, na katerih so imenovane države in tržaški trgovski krogi po cele mesece pripravljali gradivo, se mi nismo udeležili in smo se zadovoljili s kraljevo izjavo, da jugoslovanske postaje na teh tarifah ne smejo participirati v tarifnem sosvetu generalne direkcije južne železnice na Dunaju.

To bi bil kratek seznam važnejših prometnih konferenc, ki so se vršile v preteklih letih od prevrata sem in katerih namen je bil urediti direktne zveze z inozemstvom in izjednačiti glavne predpise in določbe za notranji lokalni promet.

Ker ministrstvo saobračaja ni smatralo za potrebno izdati o rezultatih večine zgoraj navedenih konferenc poročila in objavili sprejete določbe, smo bili do sedaj navezani večinoma na to, da smo iz inozemskih virov črpali podatke o vsebini posameznih sporazumov. Ni dvoma, da bi bile določbe posameznih sporazumov v marsičem drugačne, ako bi bil vprašan za mnenje tarifni odbor, odnosno, ako bi se bilo konferencam pritegnilo vsaj zastopnike na vprašanju direktno interesiranih zbornic. Ministrstvo pa tega doslej ni storilo in tekem 4 let ni niti enkrat sklicalo tarifnega odbora k zasedanju. Prošnje posameznih zbornic za udeležbo na konferencah pa je odklanjalo. Večina naših trgovcev in mnogo industrijcev ni niti o podrobnostih orientirana kakšno škodo trpimo, da se to vprašanje rešuje zgolj po načelih slučajnih železniških zastopnikov našega ministrstva, ki niso vedno dovolj praktično informirani o gospodarskih posledicah načel, ki jih morda z najboljšim namenom uveljavljajo pri posameznih konferencah.

Znano dejstvo je, da je organizacija našega ministrstva saobračaja skrajno pomanjkljiva in stalež osobja na komercialnem oddelku vse-skozi nezadostno, da bi sistematično uredilo vsa komercialna, špecijelna pa tarifna vprašanja. Opetovano se je že predlagalo, in jaz sam sem o priliki razprav privrednega sveta meseca februarja 1921 zahteval, da naj bi se ustanovil pri ministrstvu saobračaja poseben urad za vzpostavitev in obračun železniških tarif. A do danes zaman. Brez takega urada je podrobno in sistematično delo na tarifnem polju, ker se mora zasnovati vse na novo in opustiti tarifno-politične odredbe, ki so veljali za podjetja na ozemlju naše države pod prejšnjim režimom, da se nova gospodarska enota naše države tudi tarifno-politično izrazi in pride do veljave. In ako nimamo za ta urad moči doma, dalo bi se jih dobiti na Dunaju ali v Pragi, ako bi imelo ministrst. le malo interesa za praktično rešitev tega vprašanja

Namen tega urada bi bil, da nabira komercialno-statistične podatke o naši domači industriji, o uvozu konkurenčnega blaga, o cenah domačega in tujega blaga, o smereh prometa, o letnem kontingentu prometa pri posameznih industrijah in da na podlagi tega izdela načrte kalkulacij, kakor tudi tarifnih ugodnosti, ki bi jih bilo treba v interesu narodnega gospodarstva uveljaviti. Tak urad bi tudi izdalno pospešil in sploh omogočil vzpostavitev in obračun mednarodnih zveznih tarif h katerim moramo čimpreje priti, ker je sedaj primitivno stanje v katerega smo prišli po prevratu že davno nevzdržno. Predvsem pa bi nudil važno kalkulacijsko bazo lastnih železniških prevoznih stroškov pri sedanjem izpreminjanju cen, ki jo sedaj nimamo. Znatno bi koristil tudi vsej ostali računski službi v kateri smo radi pomanjkljive administrativne organizacije zelo v zastanku, kar nam povzroča pri obračunu in gospodarjenju nedogledno škodo.

V Sloveniji imamo v tarifnem oziru mešan železniški sistem, to se pravi, da imamo glavne državne železnice, glavne privatne železnice ter celo vrsto normalno-firnih lokalk in eno ozkolirno, ki se upravljajo po večini po sistemu malih železnic. Posledica tega je, da računa glavna državna železnica zase samostojno in ločeno kilometre in vozarinske tarife pristojbine, južna železnica kot privatna računa zopet do vseh prehodnih postaj po enakih principih tarife zase in lokalne železnice, na katerih vodi obrat deloma državna, deloma južna železnica, pa imajo svoja kilometrska kazala in samostojne tarife. Blago, ki prehaja iz državne na južno železnico in iz obeh imenovanih železnic na kako privatno lokalno železnico odnosno obratno, ne plača enolne tarife, ki bi pripadla na celo razdaljo, marveč do prehodne postaje začetno tarifo, ki pripada na kilometersko razdaljo za državno železnico potem zopet tarifo za kilometre, ki jih prevozi na južni železnici in nato, ako prehaja na kako privatno lokalno železnico še voznino po lokalni tarifi dotične lokalke.

(Dalje prihodnjč.)

K. P.:

Gospodarska uprava našega poštnege zavoda.

(Konec.)

Ogromna obremenitev gospodarstva z brezplodnim birokratičnim delom bi se dala na korist vrometnega razvoja po modernih vzorcih odstraniti. Za naš sistem uprave ne najdemo danes nikjer več primera. Če imamo vzorno organizirano osrednjo poštno oblast, čemu vzdržuje poštna uprava dragocene in komplicirane pokrajinske direkcije?

Omrežje poš. zvez so pljuča poštnemu telesu, ta oživljajoči del pa se suši, žile usehajo, organizem seveda opeša, ker se mu odlegujejo sredstva iz docela neumesnih gospodarskih pomislekov.

Iz tega gospodarstva odseva napačno pojmovanje za naloge in važnost poštnega zavoda za kulturno življenje; treba torej tej strani javne uprave posvetiti vso pozornost, če hočemo še kdaj doživeti kulturno vredne razmere.

Presoja, če je kaka prometna naprava potrebna, oziroma uvedbe vredna, ne sme biti edino le od trenutnega neposrednega gmojnega usepha za poštno podjetje odvisna, merodajen mora biti predvsem praktični učinek iz vidika prometnega razvoja, po strokovnem preudarku in proučevanju dejanskih razmer.

Vajeni smo, da nam naša pošta omeji ali celo ustavi prometne zveze; vzroke te nazadovalne politike ni težko uganiti.

Ko bi si naše poštno podjetje osvojilo vsa prevažna sredstva, zaguralo bi si s tem neodvisnost v razpolaganju z njimi.

Seveda je treba stopiti iz sedanje fiskalne ozkosčnosti ter posnemati napredno inozemstvo.

Stedljivost in varčljivost ste prav lepi in koristni lastnosti dobrega gospodarja, ampak kjer ovirate velikopoteznost podjetja, jih je treba s previdnostjo vpoštevati.

Ko bi se strokovnjaki lotili preustroja naše pošte in po zdravem preudarku se ozirali na gospodarsko rentabiliteto, bodo morda našli, da bi se marsikak poštni urad lahko opustil, če se prometna služba dá vršiti po rednih obhodih poštnih slov. Ko bi si v tem oziru prisvojili, recimo, nemški sistem, bi država ne le gmojno pridobila, ustrezno bi bilo prizadetemu občinstvu mnogo bolj kot sedaj.

Kot edini pripomoček za vzdrževanje gospodarskega ravnotežja služi danes našim poštnim krmiljem povišanje pristojbin; seveda je to sredstvo jako dvomljivega učinka, seveda tudi ne zahteva posebne ekonomične duhovitosti.

Popolnoma drug uspeh bi imela uprava, ko bi zajezila ogromno preplavo pošte s pristojbinskimi oprostitvami.

Tega perečega notranjegospodarskega vprašanja se še pri nas nihče ni dotaknil, čeravno se vse te neštete ugodnosti ne dajo izlepa utemeljiti in so jih domalega že vse druge države odpravile ali vsaj omejile.

Po obsegu in številu uživa danes dobra polovica vseh poštnih pošiljk v tuzemskem prometu pristojbinske prostosti.

Upravnemu aparatu državnih oblasti bi prav nič ne škodovalo, če se s krepko potezo odstranijo vse te srednjeveške predprave na breme poštnega zavoda.

Nadomesitilo za izjemno poslovanje z državouradnimi pošiljkami bi bile »službene znamke«, kakor jih najdemo drugod, in ki predstavljajo obenem izvršno kontrolo proti morebitni zlorabi priznanih ugodnosti.

Seveda treba zopet si ogledati in posnemati tuje vzore, to pa po izkušenih možeh z odprtimi očmi, treznim preudarkom in strokovno sposobnostjo.

Sicer pa prečitajmo par modernih pravilnikov, primerjajmo njih vsebino z domačimi običaji v gospodarskih zadevah.

Ekonomični ukrepi so v velikopoteznih napravah ravno tako dobro premišljeni, kakor pri navidezno malenkostnih.

Svica n. pr. določuje dolžino špaga za povezanje pisemskih svežnjev z 80 cm, uprava celo predpisuje, kako se naj dela voz, da je špaga za večkratno rabo primerna. Iz zanimanja sem se lotil statističnega preračuna ter na podlagi najneugodnejših prilik ugotovil, da bi naša pošta pri enakem posto-

panju prihranila tri četrtine dosedaj porabljenega vezilnega materiala.

Razprava bi postala preobsežna, čeravno bi se dalo še marsikaj zanimivega in poučljivega navesti; pa prepustimo obširno snov poklicnim faktorjem, ki bodo našli pri podrobnem raziskavanju gospodarskih

grehov v naši poštni upravi dovolj gradiva, da dokažejo milijonske izgube, ki jih povzročuje upravna ekonomija, če ji manjka vodilna misel za pravo nalogo zavoda, ali zavešč dolžnosti odgovornih činitelev napram državi.

Sf. Kukla:

Kako je treba čitati bilance delniških družb.

(Nadaljevanje.)

Vse bilance, ki smo jih do sedaj priobčili, so izkazovale večji ali manjši dobiček. V naslednjem pri-

našamo bilanco trgovske delniške družbe, ki končuje z izgubo.

Aktiva.		Pasiva.	
Investirani kapital:		Lastni kapital:	
Zgradba 3.699.084'91		Delniška glavnice	3.750.000 —
Inventar 274.912'46		Tuji kapital:	
Ustan. stroš. 64.507'—	4.038.504	Upniki	20.680.459 23
Prometni kapital:			
Blagajna 71.340'47			
Dolžniki 8.728.833'29			
Vred. papirji 40.750'—			
Blago 11.383.699'20	20.224.622		
Izguba	167.331		
	24.430.459		23

Navedli smo že v prejšnjih poglavjih, da se ugotovi poslovni rezultat na ta način, da primerjamo številke vrednosti, ki predstavljajo imovino družbe, s številkami lastnega in tujega kapitala, s katerim družba posluje. V koliko je vsota aktivnih postavk večja od vsote lastnega in tujega kapitala, nam kaže, da je družba v preteklem letu zaslužila, da se je nje imovina povečala. Družba torej izkazuje dobiček, ki se radi izravnave bilance stavi na isto stran, v kateri je naveden lastni in tuji kapital, torej na stran pasive, kakor smo to videli v dosedanjih primerih, ker je bila ista manjša nego aktivne.

V koliko je pa številka investiranega in prometnega kapitala, t. j. aktivnih postavk manjša nego vsota lastnega in tujega kapitala, kakor je to v našem sedanjem primeru, izkazuje družba izgubo, kateri se radi izravnave stavi na stran aktive, ker je ista manjša kakor pasiva.

Izguba družbe v tem slučaju znaša napram del. glavnici 3.750.000 dinarjev 167.331 Din 90 para, torej 4½%. Družba obstoja šele malo časa in se ima boriti z raznimi začetnimi težkočami, kar je precej opravičljivo. Moramo pa takoj nagla-

šati, da te začetne težkoče pri trgovskem podjetju niso tako velike, kakor pa pri industrijskem podjetju.

Izguba znači stvarno zmanjšanje lastnega kapitala in ga moramo radi tega pri nadaljnjem razmotrivanju od istega odbiti. Lastna rrsedstva znašajo torej po odbitku izgube stvarno samo Din 2.582.668'10.

Rezerv družba nima nobenih. Z ozirom na to, da je družba šele v začetku poslovanja, ne more še tudi imeti rezerv.

Če bi nam pa prišla v roke bilanca kake starejše delniške družbe, ki bi izkazala izgubo, pa ne bi imela nobenih rezerv, bi morali iz tega sklepati, da je stvarna izguba večja nego je izkazana ter so bile rezerve družbe porabljene ali že to leto ali pa prejšnja leta za odpis izgube.

Lastni kapital družbe 3.582.668 dinarjev 60 para napram obvezam družbe Din 20.680.459'23 znači približno razmerje 1:6 ali z drugimi besedami: obveze družbe so šestkrat večje nego nje lastni kapital. To razmerje je mnogo boljše kakor ono zadnjih dveh bilanc, vendar se pa ne more trditi, da je to razmerje zdravo. Izraženo v odstotkih: od vsega kapitala, s katerim je družba delala, je bilo samo 10% lastnega

kapitala, medtem ko je ostalih 90 odstotkov nje dolg.

Kakšno je razmerje med lastnim kapitalom družbe (Din 3.582.668'10) in nje investicijami (D 4.038.504'37)? Prvi pogled na te številke nam kaže, da je bil ves lastni kapital porabljen za investicije in da še za iste ni bil zadosten in se je za en del istih porabil še tuji kapital.

Isti predstavlja sicer samo 6% vseh investicij, pa je vsekakor tudi to za poslovanje družbe zelo slab znak. Pri industrijskem podjetju bi take investicije še nekako razumeli, ali pri trgovskem podjetju se nam pa taka naložba celega lastnega kapitala v investicije zdi zelo opasna.

Družba za svojo glavno svrhu — t. j. nakup in prodajo blaga — nima prostega lastnega kapitala.

Ker smo že pri investicijah, moramo objasniti eno stvar, katere v prejšnjih bilancah nismo opazili, katera bi pa mnogim čitateljem bila nerazumljiva. Med investicijami imamo tudi postavko »Ustanovni stroški«.

Osnovanje delniške družbe zahteva razne izdatke na reklami (poviz na subskripcijo delnic itd.), odvetniške in sodne stroške (sestavov pravil, protokolacijo pri trg. sodišču), izdajo delnic in drugo. V mnogih slučajih se zahteva že pri subskripciji delnic, da vplačajo pri vsaki delnici vsoto, katera odgovarja sorazmernemu delu teh ustanovnih stroškov.

Kolikor od te vsote, vplačane od delničarjev, po kritju ustanovnih stroškov preostaja, se navadno porabi v korist rezervnega fonda. Pri družbi, o kateri govorimo, ni bilo takega doplačila, ali pa to doplačilo ni zadostovalo. Zakon o tem ničesar ne predpisuje, pač pa dovoljuje, da se stavijo ti ustanovni stroški v bilanci kot aktiva ter se amortizirajo od zaslužka tekočega leta. Vsled tega predstavlja taka postavka za družbo neko investicijo ter smo jo radi tega stavili pod »investirani kapital«. Samo ob sebi je umevno, da je to investicija, katera se v slučaju likvidacije ne bi dala unovčiti. Z ozirom na to bi bilo potrebno, da bi se pri raznih naših ocenah odbila tudi ta postavka ravnotako kakor izguba, od vsote lastnega kapitala.

Vračajmo se zopet k številkam naše bilance ter razjasnimo malo vprašanje likviditete. Celokupne obveze družbe so tudi v tej bilanci navedene pod edino postavko »upniki«, katera nam absolutno ničesar natančnejšega ne pove. Ka-

kor smo to že pri prejšnjih bilancah naglašali, moramo zopet poudarjati, da se mora radi jasnosti bilance vedno navesti, koliko je v teh obvezah dolga bankam, koliko je hipotekarnega dolga in koliko znašajo terjatve drugih upnikov. Če bi imeli »upnike« tako razdeljene, bi zamogli takoj videti, ali so ti dolgovi ali pa njih deli samo mimo-idoči (dobavitelji, trajni financirji ali pa tudi bančna zveza), ali pa je morda plačljiva kaka obveznost še tekom leta (hipotekarno posojilo), tako da nje uporaba v investicijske svrhe ne predstavlja nobene opasnosti.

Ravnotako bi se moralo deliti tudi dolžnike v dvoje kategorij: »dolžniki« kot taki, ki so odjemalci družbe, ter v »bančne zveze«, kjer ima družba eventualno naložbo na tekočem računu, s katerim lahko prosto razpolaga. V naših slučajih ne bo mnogo naložb pri bankah, ker trpi znaten odstotek naših družb na pomanjkanju kapitala.

V splošnem izgleda, da mnogo in mnogo naših delniških družb noče, da bi bila njih bilanca čim jasnejša.

Vsled zgoraj navedenega vzroka ne moremo pri ugotovitvi likviditete ničesar drugega reči, kakor da poslavke prometnega kapitala približno krijejo postavke obveznosti družbe.

V našem članku je to prva bilanca, katera izkazuje izgubo. Ali zmoremo iz nje sklepati, kaj je razlog te izgube? Ne — in to tembolj, ker nimamo odgovarjajočega računa izgube in dobička!

Mislimo, da ne bomo veliko zgrešili, če rečemo, da je baš to razmerje med lastnim kapitalom in dolgovi ter pomanjkanje lastnega prometnega kapitala bil glavni vzrok tega slabega uspeha. Obresti in provizije na izposojeni denar so najbrže požrle veliki del zaslužka, in to tembolj, ker lastnega prometnega kapitala ni bilo! — in tako bo šlo, če se v tem pogledu razmere ne izpremenijo, še vedno naprej!

(Dalje prihodnjic.)

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Da bi se dobilo potrebno osobje za vojno industrijo in za organizacijo celokupne industrije v obrambene svrhe za slučaj vojne, bi bilo treba: 1.) sprejeti v službo vojnega ministrstva čim večje število mladih inženirjev in tehnikov, katerim bi se dal čin poročnikov ter jih poslali po

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Pokrajina« se je imenoval velik kreditni zavod viteških posestnikov ki je izposojeval denar na prvo hipoteko na viteška posestva. Izplačila so se vršila potom zastavnice, ki so se glasila na imejitelja in veljala povsod v deželi kot najsigurnejše plačilno sredstvo. Institut sam je plačeval obresti lastnikom obli-gacij in ubiral od svojih dolžnikov razen obresti še malenkostni pribitek za upravne stroške, s katerim so obenem polagoma odplačevali svoj dolg.

»Denarnih kupčij ne delam«, odgovori plemenitaš ponosno, toda v njegovem srcu je še nadalje brnela struna, na katero je udaril trgovec.

»Kupčije, ki jih imam v mislih, so take, da jih dandanes dela vsak knez«, z vnemo nadaljuje Ehrenthal. »Ako vzame milostni gospod zastavnice na svoje posestvo, dobi lahko vsako uro petdesettisoč tolarjev v dobrem pergamentu. Za to plačujete pokrajini štiri od sto, in ako ležijo zastavnice v vaši blagajni, dobite od njih obresti po tri in pol odstotka. Dalje plačate pol odstotka pokrajini, in s to polovico odstotka se še amortizira kapital«.

»Torej z drugimi besedami, naj napravim dolgove, da postanem bogat«.

»Oprostite, gospod baron, ako gospod, kakršen ste Vi, petdesettisoč tolarjev, ki ga stanejo letno pol procenta, lahko kupi z njimi celi svet. Vedno se najdejo prilike, pridobiti si posestva po smešno nizki ceni, ako imamo v pravem času pri roki denar v gotovini ali pa zastavnice. Tu so naprodaj viteška posestva, tam gozdovi, drugje zopet rudniki ali delnice kake solidne družbe. Ali si pa gospod baron lahko sami postavijo zgradbe na svojem posestvu, ako bi hoteli izdelovati sladkor iz pese, kakor na pr. gospod pl. Bergen, ali ameri-kansko moko, kakor vojvoda Löban ali bavarsko pivo, kakor Vaš so-sed, gospod grof Horn. Kake nevarnosti vidite pri tem? Vaš kapital Vam bo nosil deset, dvajset, celo petdeset tolarjev od sto; plačevali pa boste zanj le po štiri od sto«.

Plemenitaš gre zamšljeno pred se. Kar mu je povedal trgovec, ni bilo popolnoma nič novega in nezasišane, prišel je sam že večkrat na take misli. Ravno v tisti do-bi je vzraslo mnogo novih industrijskih podjetij. Najodličnejši posestniki so stali načelu obširnih delniških podjetij, ki so omogočala zvezo med moderno industrijo in starim poljedelstvom. Nič ni bilo novega in nepričakovanega v besedah trgovca, in vendar so zadele barona

v dušo kot goreč blisk. Izgovorjene so bile v pravem trenutku. Gospod Ehrenthal je opazil njih učinek in mirno nadaljeval: »Nimam pravice, dajati svete takšnemu gospodu, kakršen ste Vi! Toda vsak posestnik mora priznati, da potom takih kupčij z zastavnicami skrbe v današnjih časih odlični ljudje na najsolidnejši način za bodočnost svojih otrok. Ko bo že trava porasla grob starega Ehrenthala, boste mislili name in rekli sami pri sebi: Ehrenthal je bil sicer preprost človek, vendar mi je dal dober svet«.

Plemenitaš je še vedno molče gledal pred se. Misel, s katero se je že dolgo bavil, je postala hipoma trden sklep. Trgovcu je odgovoril z lah-koto, ki mu ni prišla prav iz srca: »Premislil bom stvar«. Ehrenthal se je z odgovorom zadovoljil in izročil damama poklon, kar je kot visoko omikan človek, za kakršnega se je sam smatral, le redkokdaj opustil.

Skoda, da plemenitaš ni videl trgovčevega obraza, ko je ta vstopil v svoj voz in mehanično vftaknil v gumbnico cvetko, ki mu jo je s šaljivo vljudnostjo izročila Leonora ob slovesu. Tudi gospod Ehrenthal je napravil vesel obraz, toda ne iz veselja nad lepo cvetko. Udobno se je zleknil v vozu in se globoko zamislil. Le sem in tja se je vzdramil, pogledal nazaj proti gradu in zamrmral: »Krasno posestvo!«

Po odhodu Ehrenthala je krenil baron proti vrtni ulici, kjer je se-

dela njegova soproga in listala v novih knjigah, ki jih je prejela danes iz bližnjega mesta. Njene misli pa so bile le na pol v knjigah, kajti le prepogosto ji je ušel pogled na trafico, kjer je njena hčerka zopet uganjala svoje muhe s ponijem.

Ko vstopi soprog v ulico, mu položi baronica roko na ramo in pravi: »Oskar zaradi Leonore imam skr-bil«.

»Ali je bolna?« vpraša oče prestrašeno.

»Zdrava je, toda predrzna in razposajena, bolj kot bi se spodobilo za njena leta«.

»Je pač na deželi vzrasla«, odvrne baron pomirjevalno.

»Manjka ji čuta nežnosti in ne pozna pravega obnašanja pri občevanju s tujci. Bojim se, da ne postane original«.

»No, to bi še ne bila največja nesreča«, pravi soprog, smeje se.

»Ni je večje za deklice iz naših krogov. Kdor vzbuja v družbi pozornost, postane polagoma tudi smešen. — Prisliliti moramo deklico da bolj pazi na se, toda bojim se, da je tu na deželi ne bomo privedli do tega«.

»Ali naj otroka odpravimo od nas morebiti celo za več let, in dopustimo, da se razvije med tujimi ljudmi«, pravi oče nevoljno.

»In vendar bo moralo tako biti«, odgovori baronica resno. »Nevljudna je proti deklicam svoje starosti, proti gospem brezobzirna in na-

državi in tudi v inozemstvo v tovarne in šole, da se specializirajo ter v eno ali dvoletni praksi pokažejo, ali so primerni za tako službo; v nobenem slučaju ne bi se smelo sprejemati častnike iz stroja ter jih pošiljali v šole, da se izučijo tega posla; 2.) osnovati v vojnem ministrstvu centralne zavode za študij vseh vprašanj po vzoru takega zavoda v Parizu z artilerijsko-tehničarjo, mornarsko, inžinersko-tehnično zrakoplovno, ekonomsko in lekarniško sekcijo, na ta način, da se vzame za vsako izmed imenovanih sekcij za upravitelje in pomočnike strokovnjake, katerim bi se pridružilo mlade inženirje in kemike, da se izučijo in upeljejo v posel; 3.) pri vojnotehničnem zavodu v Kragujevcu odpreti višjo dvoletno šolo za obratovanje tovarniških oddelkov, v katero bi se vzeli po odsluženju vojne najboljši absolventi šole vojnotehničnega zavoda; dovršeni dijaki te vojnotehnične šole bi imeli v začetku čin podporočnika ter bi potem naprej kot častniki lahko napredovali do majorja; 4.) vsem inženirjem in kemikom ter trgovskim akademikom (za intendante) je treba dati v rezervi čin, ki odgovarja činu njihovih kolegov na vojni, po letih, ki so jih dosegli v praksi; 5.) vsem dovršenim dijakom srednjih tehničnih šol je treba dati v rezervi čin od podporočnika do majorja po letih prakse in starosti. Na ta način bomo dobili strokovnjake iz aktive in rezerve, ki bodo dorastli poslu v slučaju vojne.

V dobi vojne so sodelovali vsi aktivni in rezervni častniki in so rezervni pokazali, da zaslužijo, da jim je treba dati čin in mesto, ki odgovarja njihovi izobrazbi in delu. S svojim delom so si pridobili strokovnjaki iz rezerve v vojni skušnje ter jih je treba za take posle v vojni industriji vprašati za svet.

81. Industrija Bosne in Hercegovine.

(Predavanje g. Milivoja M. Savića o razvoju industrije v Bosni in Hercegovini o priliki otvoritve poljedelske razstave v Sarajevu).

Gospodje in gospe!

Hvaležen sem odboru srbske trgovsko-obrtno omladine, da me je počastila s tem, da držim predavanje o razvoju industrije v Bosni in Hercegovini, da bi pri tej priliki razvil svoje nazore o stanju industrije v Bosni in Hercegovini.

Bosna je bila zbog svojih naravnih darov že od davna obrtno-industrijska pokrajina. Bosanska železna ruda je omogočila veliko železarsko industrijo in sicer vareško-

pram moškimi veliko preveč predrzna.

»Postala bo sčasoma drugačnala!«
»Dokler bo na svojem poniju skakala čez jarke in celi dan uganjala okrog gradu svoje burke, se ne bo predručila«, odvrne soproga nežno.

»Ne morem se vživeti v to misel, da bi moral pogrešati oba otroka«, pravi oče dobrodušno. »Hudo bi bilo to zame, še huje pa za te, ti stroga mati.«

»Mogoče«, zašepče baronica, in oči ji postanejo vlažne. »Toda ne smemo misliti nase, ampak le na bodočnost otrok.«

Plemenitaš opazi ginjenost ljubljene žene, jo pritisne nase in pravi odločno: »Poslušaj, Elizabeta, od otroka se ne ločimo. Pod tvojim nadzorstvom naj dobiva pouk in ti jo vpelješ v družbo. Preselili se bomo namreč v mesto vsi, in sicer še to zimo.«

Presenečeno se dvigne baronica. »Dobri Oskar!« zakliče, smehljaje se s solzami v očeh. »Toda — oprosti, ali ne bo v drugem oziru to za te prevelika žrtve?«

»Ne!« odgovori baron veselo. »Imam namreč načrte, ki takorekoč zahtevajo, da prebijem zimo v mestu.«

In pričel ji je pripovedovati o svojem razgovoru z Ehrenfahom, na kar je bila selitev v mesto sklenjena. (Dalje prihodnjic.)

tojniško-kreševsko in potem starorujsko-staromajdansko-prijedorške železne industrije, ki so izdelovale iz železne rude vse železne izdelke pa tudi nože in puške.

Bakrena industrija je omogočevala izdelavo bakra in iz njega vse mogoče bakrene izdelke.

Bogastvo gozdov in pašnikov je nudilo možnost izdelavo metala, kakor tudi obilne živinoreje. Obilnost živine in ruja je omogočevala snovanje usnjarske industrije v Visokem, Plevlju, Mostaru itd. ter industrijo odev v Visokem, Čajniču itd.

Vse zgoraj navedene industrije so bile tudi eksportne industrije ter so izdelovale prvovrstne proizvode ki so se izvažali na vzhod in na zapad.

Bogastvo gozdov je nudilo možnost, da se je razvila domača industrija za izdelavo lesenih predmetov.

Odkritje ugodnih ležišč glin je omogočilo osnovanje lončarske industrije in sicer v obliki rokodelske obrti in kot domačo industrijo. Ločenost dežele vsled gričevnosti terena in komunikacij je omogočevala zasnovanje tudi drugih obrtov za kritje krajevnih potreb.

Bosna in Hercegovina ste imeli svoj splošni in posebni gospodarski obrtno-trgovski in industrijski sistem, kakor tudi svoj način življenja. Ko jih je zasedla Avstro-ogrška, je najprej zgradila poti in železnice in je na ta način omogočila dovoz svojega in tujega cenejšega izdelanega blaga ter je upeljala nove potrebe in nov način življenja in dela in sicer za svoje vojaštvo in uradništvo, potem pa tudi polagoma za ljudstvo, najprej po mestih, potem pa tudi po vaseh.

Pod vplivom novih razmer je velika železarska industrija propadla, ne da bi bili novo osnovali Bosanci; usnjarska, lončarska in druge industrije pa deloma propadajo, deloma se še vzdržujejo v toliko, da krijejo izumirajoče staroverske potrebe življenja.

Stari patrijarhalni način življenja se je začel umikati in propadati pod utisom novega denarnega gospodarstva. To se je sicer povsod drugod razvijalo polagoma, da bi se ljudje temu mogli prilagoditi. Tu pa je šlo naglo, preveč naglo, da bi se mogli prilagoditi in posebno pod tujimi gospodarji, da bi bili dobro izpeljali. Znana stvar je, da kadar se v enem odseku gozda les poseka in odpre pot burji, da ona polomi ves ostali les, ki ni na burjo navajan. Tako je bilo tudi tukaj.

Stara je hitro propadlo in z njim so tisoči eksistenc gospodarsko propadli. Z njim je propadla tudi pritožena sposobnost zlatih rok za železno industrijo in druge posle. Ceste so se zgradile in s tem so se odprla širom vrata avstro-ogrskega cenemu blagu, kateremu so se itak dajale vse ugodnosti in zato ni čudo, da je zmagalo. Zanje so se ustvarile nove potrebe, iz tujine so se privajali ljudje, ki so bili favorizirani in ni čuda, da so vse nove obrte upeljali tujci. Še le pozneje so se začeli naši od tujcev učiti in ti so sedaj naši predstavitelji obrtništva. Od početka ni nova uprava storila ničesar, še le pozneje, ko je uvidela strašno deruto starih razmer, začela je nekaj delati, ali tuji nohli ne odpravijo garij. Namesto, da bi bili omogočili, da bi bilo šlo na stotine in tisoče otrok vsako leto učiti se obrti, trgovine in industrije v Avstro-ogrsko in da bi se bili tam izšolali za življenje v Bosni, so odprli vajeniške šole v Sarajevu in Mostaru, ki ste dajali letno 20—30 pomočnikov, ki so šli navadno v železniško službo.

Zgradba komunikacij in železnice je omogočila eksploatacijo gozdov in rudnikov. K temu eksploataciji je priganjala tudi državna uprava zaradi svojih dohodkov, ker so se na vse strani gradile vojašnice, ki so se polnile z vojaštvom in orožniki, ter gradile strateške ceste.

Sedaj pa so, namesto da bi vzeli sistem eksploatacije gozdov, ki je v navadi na Kranjskem, Koroškem,

Stajerskem ali v Gornji Avstriji, ki omogočuje zgradbo in obstoj tisočev malih žag, olajša tisočem domačih rodbin življenjski boj, oddali gozdove tujcem, ki so pripeljali s seboj svoje delavce in uradnike in posekali gozdove, so odšli ter odnesli ves dobiček s seboj. Tako so zginili hrastovi gozdovi na Posavju. Gozdove, slane vode, premogovnike, rudnike so dajali tujcem v eksploatacijo, ki so pripeljali s seboj zopet tujce in ustvarili cele nemške kolonije. Tako, da imamo še danes povsod tujce, kjerkoli je kak boljši zaslužek, našim pa je prepuščeno, da garajo in vlečejo, da so dninarji v svoji lastni deželi ali pa da se izselijo in grejo v Ameriko, na Westfalsko itd. Naši ljudje niso izobraženi za nove vrste in načine dela in za nove razmere. Zaslužek, ki ga je nesla eksploatacija, se je izvažal v inozemstvo in se ni plodonosno uporabil v deželi.

Glejte tako je bilo v glavnih potezah do osvobojenja. Vprašanje je kako bomo sedaj?

(Dalje prihodnjic.)

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.
Nakup gozdov. Prodaja vsakovrstnega lesa.

Izvoz in uvoz.

Zavarovanje valute za izvoz konoplje in cementa. Glasom rešenja ministrskega sveta z dne 31. dec. 1922 št. 34443 je uvedeno zavarovanje valute tudi za izvoz konoplje in cementa odnosno kamna za izdelovanje cementa.

Izvoz svinj. Generalna direkcija carin je izdala carinarnicam v sporazumu z ministrstvi poljedelstva ter trgovine in industrije nov razpis o izvozu svinj in svinjskega mesa.

Izvoz nafte in premoga iz Rumunije na Ogrsko je vsled sklepa rumunjskega ministrskega sveta prepovedan.

Izvoz krompirja iz Poljske. Glasom priobčila generalnega konzulata poljske republike v Zagrebu tuk. trg. in obrtniške zbornice bo mogla Poljska izvoziti okrog 260.000 vagonov krompirja iz prošlega leta. Interesenti se na to opozarjajo.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Pogajanja z Avstrijo. Te dni dospejo v Beograd delegati avstrijske vlade za konferenco glede sklepanja nove trgovinske pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo.

Povišanje cen nemškemu steklu. Cene za steklo v Nemčiji so povišane za 11.000 %.

Zunanja trgovina Italije. V prvih sedmih mesecih 1922 je znašal italijanski izvoz 8.847.906.288 lir.

Rumunska trgovska bilanca. V prvih desetih mesecih 1922 je izvozila Rumunija blaga za 6.023.449.000 lei nasproti 5 milijardam lei v letu 1921. in 3.433.898.000 lei v letu 1920.

Industrija.

Sol iz Rumunije. Iz Beograda poročajo, da je naša vlada zahtevala od Nemčije, da nam pošlje na račun reparacij nekaj tisoč vagonov soli. Ker je Nemčija odgovorila, da nima soli, se je vlada obrnila na Rumunijo, kjer je sol cenejša in boljša.

Carina.

Prijava carinskega blaga. Trgovska in obrtniška zbornica obvešča interese, da je minister za finance na osnovi čl. 273. car. zak. izpremenil člen 6. postopka za predlaganje carinskih deklaracij in za carinjenje blaga (J. br. 1730 od 10. febr. 1918) ter se ima le-ta glasiti: Za eno deklaracijo se more prijaviti blago za uvoz in izvoz ne samo iz enega tovrnega lista, temveč tudi blago enega lastnika iz več tovrnih listov, četudi je prispelo v raznem času, bodisi da je v vagonu, — v katerem primeru mora biti po vsakem tovrnem listu istovrstno v smislu tarife, da ima pravico do ocarinjenja v

vagonu po členu 23., točka 2. pod b) ali v) zakona o obči zarinski tarifi, bodisi da je iztovorjeno, v katerem primeru mora biti v istem skladišču, brez ozira na to, če je prispela istočasno ali ne.

Carinske manipulacije — mednarodna zadeva. Svet društva narodov je sklical konferenco, ki bi se bavila s poenostavljenjem carinskih manipulacij. Na konferenco bodo povabljene tudi države, ki niso vključene pri društvu narodov.

Trgovske kroge opozarja trgovska in obrtniška zbornica na knjigo »Zakon o opči carinski tarifi«, ki jo je založil naš rojak dr. Karol Smid zaeno z dr. Gospodneličem. Za uvoznike in izvoznike je ta knjiga tiskana v latinici in obsegajoča približno 500 strani, izredno pripravna in koristna. Trdo vezana stane v predprodaji 200 dinarjev in se jo more naročiti naravnost pri dr. F. Gospodneliču v Zagrebu, Vodovodna ulica 20 ali pa polom Trgovske in obrtniške zbornice.

Denarstvo.

Pošiljanje čekov v pismih je po naredbi generalnega inšpektorata financ dovoljeno. Valute pa so še nadalje prepovedane.

Zigovanje predvojnih avstrijskih posojil. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Z odlokom g. finančnega ministra D. br. 25.583 z dne 6. novembra 1922 (Urad. list št. 118 z dne 17. novembra 1922) je bil določen rok za naknadno žigovanje obveznic predvojnih dolgov bivše Avstrije do dne 15. decembra 1922. — Ker se vzlic temu, da se je žigovanje vršilo tako dolgo, nahajajo na našem ozemlju še vedno nežigovane obveznice avstrijskih predvojnih posojil, objavlja ministrstvo financ, generalna direkcija državnih dolgov v Beogradu z dne 24. januarja 1923, D. br. 1411, da bo sprejemala prošnje za naknadno žigovanje avstrijskih predvojnih obveznic še do dne 20. februarja 1923.

Davki.

Razglas. V smislu člena 36. B. IV, št. 11 začasnega zakona o proračunskih dvanajstinah z dne 27. junija 1921, Uradni list št. 240 iz leta 1921. se objavlja, da se je odmera hišne najemarine za leto 1923. za davčne zavezance izvršila. Davčni zavezanci se opozore, da se jim posebni plačilni nalogi ne bodo vročili, da pa odmerni izkaz lahko vpogledajo pri pristojnem davčnem uradu, odnosno v občinah izven sedeža davčnega urada pri občinskem uradu v času od 5. do 19. februarja 1923. — Vsak davkoplačevalec ima pravico vpogledati le njegovo davčno dolžnost zadevajoče predpisne postavke, za druge davkoplačevalce pa le, če se izkaže s kolka prostim pooblastilom v davčnih zadevah. — Morebitne pritožbe proti predpisu davka, kolkovane s kolkom po 10 dinarjev, je vložiti v petnajstih dneh po preteku roka za vpogled, tedaj najkasneje dne 6. marca 1923 pri davčnem okrajnem oblastvu v Krškem. — Davčno okrajno oblastvo v Krškem.

Promet.

Prometne izpremembe. Na progi Prijedor—Kni je promet zopet upostavljen, vendar so od prevoza izključene še vedno one pošiljke v vozovnih nakladah, ki so naslovljene na Šumsko industrijsko poduzeće Dobrljin-Drvar d. d., Prijedor ter so namenjene za ponovno predajo na druge stranke v Dalmaciji. — Promet na progi Sretica—Jajce ostane še nadalje ukinjen.

Letalska zveza London—Pešta. Med angleško in češkoslovaško vlado je dosežen sporazum za vzpostavitev stalne letalske službe na črti London—Köln—Praga—Budimpešta.

Transportna konferenca. Prve dni meseca februarja se sestane v Pragi posebna transportna konferenca, ki bo uredila vprašanje transportnih dolgov za tranzitni promet zlasti med nasledstvenimi državami.

Nov pravilnik za poštno službo. Minister pošte in brzojava je podpisal nov pravilnik za poštno službo, ki stopi v veljavo dne 1. marca. Vsi prejšnji pravilniki in predpisi se istodobno razveljavijo.

Elektrizacija češkoslovaških železnic. Češkoslovaška vlada namerava

uvesti železniški promet na progi Praga — Zdice z električnim pogonom. Na praškem Wilsonovem kolodvoru bo služila električna lokomotiva za urejevanje vagonov. Ako se bo ta poizkus obnesel, bo prišla električna lokomotiva za urejevanje vagonov v uporabo na vseh praških kolodvorih.

Iz naših organizacij.

Vabilo k seji širšega odbora Zveze trgovskih gremijev in zadrug, ki se vrši v petek dne 9. februarja t. l. ob 2. uri popoldne v prostorih Trgovske in obrl. zbornice v Ljubljani, Bethovnova ulica št. 10, I. nadst. s sledečim dnevnim redom: 1. Pravilnik k zakonu o delavnem času v trgovskih obratih. — 2. Prirediteljev IV. vseslovenskega trgovskega shoda v Ljubljani. — 3. Trgovstvo in stanovanjski pravilnik. — 4. Vprašanje ukinitja reekspedicije na železnici. — 5. Ravnoterost. — Radi važnosti dnevnega reda prosimo zanesljive in polnoštevilne udeležbe! — Ljubljana, dne 1. februarja 1923. — Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani. — Ivan Jelačin ml.

Trgovski register.

Vpisi v trgovski register. Vpisale so se nastopne tvrdke: Mulej & Comp., lesna industrijska in trgovska družba na Bledu; Gornjeradgona občinska opekarniška podjetja v Črešnjevcih in Borecih; Angkemika, družba z o. z. (trgovina s kemikalijami in podobnim) v Ljubljani; A. Kunstek & Pleterški, trgovina z usnjem, čevlji, manufakturo itd. v Ljubljani; J. Šutej & Comp., industrija in trgovina z lesom v Ljubljani. — Izbrisali sta se tvrdki J. & C. Bahovec, trgovina v Ljubljani in Saks & Tratnik, izdelovanje in prodaja elektrotehniških predmetov v Ljubljani.

Tržna poročila.

Cene kožam in usnju. Cene surovim kožam in usnju vsled padca naše valule razidno skačejo. Surove kože — slabše vrste — se plačujejo po 45 do 50 K, boljše vrste po 55 do 65 K, srednje vrste po 55 do 60 K, a težke vrste po 65 do 70 K. Na Irgu je zelo malo ponudb. Cen usnju so sledeče: Croupon 110—115 Din, vaches polovice 75 Din, rjave kravje 110 Din, črne kravje 90 Din, rjavi pilling 125 Din, črni pilling 110—125 Din, rjava telelina 150 Din, boks črni tuzemski 25—30 Din, boks črni inozemski 30—50 Din.

Žitni trg. Na novosadski produkti borzi nolirajo žitu sledeče cene: pšenica 470 Din, ječmen 312.50 Din, oves 290 dinarjev, koruza 220—275 Din, pšenična moka št. 0 695 Din, št. 2 670 Din, št. 5 600 Din, št. 6 575 Din.

Razno.

Iznos čekov in valuf. Ker se je dogajalo, da so posamezne carinarnice za državne pisma za inozemstvo, ki so vsebovala čeke, je generalni inspektorat finančnega ministrstva po generalni direkciji carin obvestil vse carinarnice, da za nepravilno izdajanje čekov odgovarjajo banke in da torej iznos čekov v pisnih ni zabranjen. Iznos valuf pa je brez posebnega odobrenja generalnega inspektorata zabranjen.

Zabrana trgovine z nemškimi markami v Newyorku. Po vesteh iz Newyorka je nadzorni svet newyorške borze zabranil vsako trgovino z devizami na Berlin in z nemškimi vrednostnimi papirji sploh.

Cene radiju padajo. Angleški in francoski listi poročajo, da se je poslednji čas pridobila nenavadno velika množina radija in da je zato cena radiju v

predvojni dobi 600.000 frankov za 1 g, padla v današnjih dneh na 70.000 dolarjev 1 gram. Lansko leto še ni bilo mogoče radija kupiti, a danes je produkcija radija v Ameriki že tolika, da ga imajo 16 gramov na prodaj. Tudi nova Ivornica za radij v Antverpih izdelava očitno več radija in afriška ruda daje 20 % več radija kakor jahimovska ruda. Sicer je pa tudi produkcija češkega radija večja, kakor je bila prejšnja leta.

Koliko nemških mark se sme izvesti iz Nemčije. Od 1. februarja dalje je dovoljeno izvesti iz Nemčije 200.000 nemških mark.

Dobiček dunajske devizne centrale znaša po poročilu dunajske »Börse« 300 milijard a. K. Ta znesek je bil od devizne centrale spremenjen v preležnem delu v efekte, ki predstavljaajo z ozirom na zboljšanje borzne situacije še večjo vrednost.

Naraščanje konkurzov v Angliji. Leta 1922. je bilo v Angliji 7636 konkurzov, to je za 1966 več nego leta 1921. V zadnjih dveh letih je bilo v celem 13.276 konkurzov, dočim jih je bilo l. 1919. in l. 1920. le 3361.

Znižanje plač v avstr. tekstilni industriji. Senat avstrijskega poravnavega urada je razsodil, da se morajo plače v tekstilni industriji od tega ledna dalje znižati za 5 odstotkov, v kolikor so do ločene po kolektivni pogodbi. To odtegotanje velja do 15. februarja. Kako bodo nastavili nove plače, je odvisno od novih pogajanj. Tekstilni industriji so po poročilih listov kolektivne pogodbe preklicali za konec februarja.

Znižanje železniških pristojbin v Avstriji. Kakor se poroča z Dunaja praški »Tribuni«, namerava avstrijska vlada z ozirom na to, da je zadnji čas železniški promet jako padel, zmanjšati že-

lezniške tarife in je že napravila v tem oziru potrebne korake.

Insolvence na Češkem se še vedno množe. Januarja jih je bilo priglašeni 348. Konkurzov je bilo 22, skoraj ravno toliko kakor meseca decembra.

Draginja v Nemčiji. Poslabšanje nemške marke je povzročilo splošno draginjo. Na 25. jan. preračunana veletrgovinska indeksna številka nemškega statističnega drž. urada je od 2131 dne 15. jan. narasla na 3286 dne 25. jan., to je za 54 %. V istem času so poskočila živila od 1703 na 2764 ali za 62 %, industrijsko blago od 2931 na 4262 ali za 45 %, uvožno blago od 3316 na 5360 ali za 62 %.

Produkcija zlata in srebra v Rumuniji. Leta 1919. se je produciralo v Rumuniji za 735.5 kg zlata in 2134 kg srebra, leta 1921. 1104.3 kg zlata in 2872 kilogramov srebra. Največje zaloge so na Sedmograškem.

Češkoslovaška industrija vžigalic ogrožena. Poljske tvornice za vžigalice nameravajo v letu 1923. izdelati za domačo potrebo in ako bo mogoče tudi za izvoz 245 tisoč zabojev vžigalic po 5000 škalic, za kar bo treba približno 80.000 kubičnih metrov trepelikovega lesa. Po uradnih podatkih znaša vsa površina poljskih gozdov 9 milijonov hektarjev, od teh je 50.400 ha trepelikovih lesov, tako da zadostujejo ti lesovi le za 60 let, ako bi jih posekali vsako leto 840 ha. Da se pa še bolj zagigura industrija vžigalic, namerava poljska vlada izdati zakon, ki bo prepovedal izvoz trepelikovega lesa, kar bi v živo zadelo češkoslovaško industrijo vžigalic. Zato je češkoslovaška vlada po svojem zastopniku v Varšavi napravila potrebne korake, da bi omejnjeni zakon zaenkral še ne stopil v veljavo, ali pa da bi bila češkoslovaška republika glede tega zakon izvzela.

Novo povišanje železniške tarife v Nemčiji. Konzorcij nemških železnic je sklenil, da se povišajo s 1. februarjem t. l. osebne tarife za 100 odstotkov.

Borza

dne 3. februarja 1923.

Zagreb. Borza je bila zaprta. V prostem prometu so notirali: Dunaj 0.149, Milan 495—500, London 490—495, Curih 1955, Praga 304—305, Berlin 0.26—0.27, Pariz 637.50 do 650, dolar 100—102.

Curih. Berlin 0.03375, Newyork 532.25, London 24.85, Pariz 33.65, Milan 25.62, Praga 15.50, Budimpešta 0.2025, Bukarešta 2.45, Beograd 5.20 Sofija 3.15, Varšava 0.015, Dunaj 0.007425, avstrijske žigosane krone 0.0075.

Vabilo

na

prvi redni občni zbor „ORIENT“

mednarodne trgovsko-spedijske in skladiščne delniške družbe v Mariboru, kateri se vrši dne 18. svečana 1922 ob 15. uri v posl. prostorih družbe v Mariboru, Meljska cesta 12.

1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju za leto 1922 in predložitev bilance z zaključkom z dne 31. decembra 1922.
2. Poročilo nadzorstvenega sveta.
3. Odobritev bilance za leto 1922 in sklepanje o predlogu upravnega sveta glede razdelitve čistega dobička.
4. Premestitev sedeža družbe iz Maribora v Zagreb.
5. Sprememba pravil oziroma, da se v to pooblasti upravni svet.
6. Preklit kooptacije dveh upravnih svetnikov „Čechoslavije“ d. d. v Pragi, koja sta bila ob priliki seje upravnega sveta kooptirana.
7. Volitev novih upravnih svetnikov namesto odstopivših.
8. Volitev novih nadzorstvenih svetnikov namesto odstopivših.
9. Predlog fuzije fa. Pivljakovič z „Orient“ d. d.
10. Poročilo o Čechoslaviji koja je stalno za časa poslovanja delovala izključno proti „Orient“ d. d.
11. Predlog, da se Orient d. d. energično zavaruje proti mahinacijam in miskreditiranju od strani Čechoslavije d. d. v Pragi in proti cinijam, koje zssleduje zadnje imenovana družba.
12. Slučajnosti.

V smislu pravil § 20 se smejo udeležiti občnega zbora samo oni delničarji, ki so položili pri Trgovski banki v Ljubljani ali njenih podružnicah ali pa pri družbeni blagajni in njenih podružnicah vse svoje delnice najkasneje 6 dni pred zborovanjem in se izkažejo pri občnem zboru s tozadnim od družbe izdanim potrdilom.

Za upravni svet
Janko Tavčar l. r.
predsednik.

EN-GROSI

EN-GROSI

Galanterija, drobno in norimberško blago, nogavice, trakovi, vezanine ter bombaži.

GASPARI & FANINGER

MARIBOR, Aleksandrova cesta 48.

EN-GROSI

EN-GROSI

Raznovrstne

šolske zvezke

za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnik in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje

TISKARNA „SAVA“, KRANJ.

Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

TRGOVSKA ZADRUGA
„SLOGA“ V CELJU
r. z. z. o. z.

UVOZ IN IZVOZ.

Prodaja vseh vrst deželnih pridelkov, kolonijalnega blaga in mineraln. olja.

Brzjavaj: „SLOGA“.
Telefon št. 86.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene. iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffelnrad.

Priporočamo:
JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

Zveza slovenskih trgovcev
Cvenkel, Elsbacher in Ravnikar
pri podružnici Ljubljanske kreditne banke v Celju.

Nudi vedno po najnižjih dnevni cenah sladkor, sol, petrolej, bencin, vseh vrst mineralna in mazilna olja, cilindrovo olje, mlevske izdelke, žito in razno kolonialno blago.

iz pisanega platna kakor tudi iz molina s cefir prsi in razno drugo perilo dobavlja najceneje izdelovalna perila

R. Stermecki, Celje.

Vzorci 24 komadov vsakemu po povzetju na razpolago in kar ne ugaja se sprejme nazaj in vrne denar.

Pišite po en-gros cenik „B“ čez perilo.